

КОМПЛЕКСНИЙ МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК СКЛАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ (В УМОВАХ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ КРИЗИ 2022-2024 РОКІВ)

COMPREHENSIVE MECHANISM OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF ENERGY SECURITY AS A COMPONENT OF NATIONAL RESILIENCE (IN THE CONTEXT OF THE ENERGY CRISIS OF 2022-2024)

У статті подано результати аналізу проблематики забезпечення енергетичної безпеки (національного рівня) в умовах кризового функціонування через впровадження комплексного механізму публічного управління реалізації енергетичної безпеки в паливно-енергетичному комплексі держави. Публічне управління та адміністрування є міждисциплінарною наукою, яка має необхідні міжгалузеві наукові інструменти дослідження проблеми розвитку механізмів зміцнення енергетичної безпеки країни в цілому, активної протидії актам енергетичного тероризму держави-терориста через інструменти адаптації та переходу енергетичної системи до функціонування під час дії режиму воєнного стану, в чому і полягає актуальність та новизна відповідного дослідження.

Окрема увага дослідження приділена висвітленню теоретичного базису механізму публічного управління енергетичною безпекою та аналізу прикладного значення відповідних теорій до викликів воєнного часу енергетичної системи України, за результатами означених узагальнень окреслено шляхи удосконалення теоретичної основи належного вивчення.

Обґрунтовано застосування комплексного типу реалізації та впровадження механізму забезпечення енергетичної безпеки в енергетичні процеси управління, додатково підтверджено необхідність удосконалення змістовного наповнення поняття «механізму забезпечення енергетичної безпеки» до рівня відповідності сучасним викликам і ситуаційним реаліям.

Запропоновано поняттєве розуміння терміну «комплексний механізм публічного управління у сфері національної енергетичної безпеки», в якому враховується тип та форма відповідного управління, виокремлено різні умови функціонування механізму управління та його адаптивно-динамічні інструментарії реагування, акцентовано на основній меті впровадження комплексного механізму публічного управління у сфері національної енергетичної безпеки.

Окрема частина дослідження була приділена висвітленню тематики можливої варіації практично-прикладного комплексного механізму публічного управління у сфері енергетичної безпеки України в умовах енергетичної кризи та післявоєнний період системно-енергетичної відбудови.

Ключові слова: публічне управління, механізми державного управління, державна політика, енергетика, енергетична безпека,

енергетична криза, безпека, національна безпека, паливно-енергетичний комплекс.

The article is dedicated to the study of the issues of ensuring energy security on the national level in the conditions of crisis functioning through the introduction of comprehensive mechanism of public administration of energy security in the fuel and energy complex of the state.

Public management and administration is consolidated science with other related spheres of study, that has all necessary interdisciplinary scientific instruments in order to study the issue of comprehensive administrative mechanism for strengthening the energy security of the state as a whole and the active counteracting energy terrorism, performed by the terrorist-state, with the help of adaptation instruments and energy system of the state functioning during the war time, which is the relevance and novelty of the study.

The specific attention is paid to the theoretical basis of the mechanism of public administration of energy security and analyzing the significance of the relevant theories and the response of the energy system of Ukraine to the challenges of wartime, and as a result of the above study, the author outlines the ways to improve the theoretical basis for proper study.

As a result, the article proves the use of a comprehensive type of pf implementation and introduction of the energy security mechanism into energy management processes, and additionally confirms the need to improve the concept of "energy security mechanism" to the level of compliance with modern challenges and situational realities.

The author proposes a conceptual understanding of the term "comprehensive public administration mechanism in the field of national energy security" which takes into account the types and forms of the said administration, allocates different conditions for it's functioning and adaptive and dynamic response tool, focuses on the main goal of implementing a comprehensive mechanism of public administration of national energy security. A separate part of the study is dedicated to the topics of possible variations of the practical and applied comprehensive public administration mechanism of the energy security of Ukraine in the conditions of energy crisis and post-war period of system and energy reconstruction.

Key words: public administration, mechanisms of public administration, state policy, energy, energy security, security, national security, energy crisis, fuel and energy complex.

УДК 351.82(477)"2022/2024":620.9
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.41.14>

Салюк-Кравченко О.О.

к. екон. наук,
доцент кафедри публічного адміністрування, докторант Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», старший науковий співробітник сектору вищої освіти відділу освітньої статистики і аналітики Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики»

Семенець-Орлова І.А.

д. наук з держ. упр., професор, завідувач кафедри публічного адміністрування, директор Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Постановка проблеми у загальному вигляді. Енергетична система України вперше в новітній історії зіткнулась з відкритою військовою агресією країни агресора та пов'яза-

ним з цим викликами у XXI столітті, що містять характеристики повномасштабної енергетичної війни з повноцінним вираженням аспектів енергетичного тероризму, як однієї з основних

складових форм проявів повномасштабної російсько-української війни. Відтак, зазначене є нічим іншим, як прямим порушенням Міжнародного гуманітарного права в частині незаконного знищення цивільного комплексу паливно-енергетичної інфраструктури держави ворожою стороною конфлікту задля створення прямої загрози для повноцінного функціонування енергетичної безпеки держави та створення ситуаційних кризових умов, спрямованих на активізацію масштабних деструктивно-технологічних процесів в об'єднаній енергетичній системі з метою повного знищення енергетичного комплексу України.

На світовій арені не вперше відбуваються енергетичні війни, але в більшій своїй частині вони велися протиборчими сторонами в економічно-торгових та енергетично-технічних міжнародних сферах взаємодії. Разом з тим, війни за енергетичні ресурси з елементами повноцінного військового конфлікту не містили такого масштабу дій та масовості в актах порушення норм і принципів Міжнародного права в порівнянні з російсько-українською війною.

Також, одною з основних відмінностей зазначеного енергетичного протистояння є те, що військова агресія країни агресора спрямована на всю сукупність енергетичних галузей паливно-енергетичного комплексу України в цілому, яка разом з тим, орієнтована цілком на збільшення соціальної напруги серед цивільного населення в питаннях функціонування енергетичної системи життєзабезпечення. Відтак, зазначене спонукає дослідників тотожних галузей пов'язаних з енергетикою до пошуку та розроблення новітньо-комплексного механізму збереження повноцінного рівня функціонування енергетичної безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Детальне дослідження механізму публічного управління в забезпеченні національної енергетичної безпеки неможливе без висвітлення наукових доробок вчених і проведення відповідного аналізу та вивчення теоретичної проблематики як базису до зазначеної статті. Відтак до відповідної тематики дослідження були тотожні такі науковці, як Д. Бобро, А. Вітко, С. Завгородня, І. Мазур, О. Муза, Г. Рябцев, І. Семенець-Орлова, А. Сменковський, Н. Струк, О. Суходоля, Ю. Харазішвілі, Я. Шевчук та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Наслідки української енергетичної кризи 2022-2024 років, які проявили себе у фокусі перебігу активних бойових дій російсько-української війни, вимагають від дослідників у галузі науки публічне управління

та адміністрування пропозицій екстраординарних підходів та рішень в питанні пошуку методів побудови адаптивно-динамічної системи функціонування енергетичної безпеки держави, що зумовлено саме своєю природою еволюції процесів та методів ведення військових протистоянь.

Зазначені процеси обумовлюють необхідність у дослідженні комплексного механізму публічного управління у сфері енергетичної безпеки, що є одним з ключових елементів національної безпеки держави в умовах правового режиму воєнного стану та післявоєнний період системно-енергетичної відбудови.

Метою статті є аналіз механізму публічного управління у процесі забезпечення стійкого рівня функціонування паливно-енергетичного комплексу України (в умовах енергетичної кризи 2022-2024 років), та надання практичних рекомендацій для реалізації комплексних управлінських рішень, необхідних під час дії стану енергетичної системи держави воєнного часу в контексті збереження національної енергетичної стійкості.

У статті основними методологічними основами дослідження стали: абстрактний, порівняльний, правовий, логічний та системно-структурний методи, додатково був проведений аналіз та синтез. Разом з тим, дослідження комплексного механізму публічного управління у сфері енергетичної безпеки держави було розглянуто в кризових умовах стану енергетичного комплексу України 2022-2024 років.

Виклад основного матеріалу. Ключовим елементом механізму публічного управління є лаконічне розуміння змісту та сутності процесу комплексного керівництва інструментарієм забезпечення енергетичної безпеки.

Почнемо з твердження дослідників, які зазначають: кожна держава визначає цілі політики у сфері енергетичної безпеки та механізми її реалізації, зважаючи на власні особливості організації життєдіяльності суспільства та моделі державного управління. Управлінська діяльність у цій сфері не є однозначною та простою, оскільки потребує врахування різних аспектів життєдіяльності країни. Йдеться про ресурсні, технічні, економічні, екологічні, організаційно-адміністративні, управлінські, соціальні, інноваційні, політичні, геополітичні, безпекові та інші аспекти, світоглядні аспекти енергозабезпечення життєво важливих потреб та функцій держави, суспільства, економіки [1].

Згадане бачення дослідників ще раз підкреслює актуальність та важливість у створенні наукового підґрунтя для розв'язання

нагальних питань енергетики сьогодення, і не в останню чергу, заради формування стійкого процесу функціонування паливно-енергетичного комплексу держави.

Відтак, в одному з наукових доробок стверджується, що мета управління енергетичною безпекою повинна полягати в тому, щоб ліквідувати або мінімізувати загрози (виявлені за результатами аналізу індикаторів енергетичної безпеки), а також розвинути наявні потенційні можливості поліпшення стану енергетичної безпеки [2].

Разом з тим, в цьому ж дослідженні підкреслюється про необхідність в побудові ефективного комплексного механізму, який буде забезпечувати функціонування системи енергетичної безпеки держави на основі оптимальної взаємодії трьох основних механізмів: організаційно-економічного, правового, інституційного. Неможливо не погодитися з зазначеним, а саме в питанні розгляду відповідної проблематики в контексті здійснення власне комплексного управління енергетичним безпековим механізмом.

Також у одному з тождяних досліджень, з погляду правничих наук, зазначається, що енергетична безпека як об'єкт державної політики в умовах збройної агресії проти України потребує безперервного та належно скоординованого державно-управлінського впливу з метою забезпечення енергетичної незалежності України, стабільної роботи об'єктів енергетичної інфраструктури, що матиме безпосередній вплив на умови і стан життєвого середовища громадян [3]. Доречно зазначити, що у відповідному дослідженні було проілюстровано цілу низку заходів, які містять ознаки комплексного управлінського підходу до вивчення питання механізмів забезпечення енергетичної безпеки в прояві інституційно-правового критерію.

З точки зору економічної науки, дослідження механізму публічного управління у сфері енергетичної безпеки можливо процитувати: організаційно-економічний механізм забезпечення енергетичної безпеки економіки передбачає певну послідовність використовуваних інституційними та організаційними структурами методів, способів і конкретних дій щодо послаблення і усунення загроз погіршення стану та зниження рівня енергетичної безпеки. Його ефективність характеризуватиметься оптимальним співвідношенням між ринковими та державним важелями регулювання, між адміністративними, правовими й економічними важелями впливу, механізмами використання економічних законів та узгодження економічних суперечностей з доктриною забезпечення

сталого розвитку при формуванні державної енергетичної політики [4].

Підкреслимо, що зазначена наукова думка була висловлена в умовах мирного часу повноцінного функціонування паливно-енергетичного комплексу держави та може бути частково реалізована у післявоєнний час енергетичної відбудови стосовно управлінського аспекту реалізації комплексного механізму забезпечення енергетичної безпеки держави, але, разом з тим, концептуємо, що економічні механізми регулювання енергетичного ринку в умовах воєнного стану не функціонують повною мірою, та цілком неадаптивні, обмежені у виконанні своєї прямої ролі ринкового регулятора в максимально кризових станах функціонування енергетичної системи держави.

Закономірно буде зазначити, що механізми публічного управління енергетичної безпеки досліджуються науковцями на різних рівнях реалізації та впровадження і функціонування, таких як: глобального (світового), міжнародного, національного, регіонального, між суб'єктами господарювання та інші. Проілюструємо наукову думку дослідження регіонального рівня механізму управління енергетичною безпекою: механізм управління системою енергетичної безпеки регіонів відноситься до класу управління системою самостійних і автономних підсистем, що виконують функції виробництва, транспортування і збуту енергоресурсів. Отже, управління подібною системою полягає у виконанні зовнішніх функцій регулювання, що забезпечують необхідні умови її функціонування. Структурна складність системи впливає на її управління та динамічний стан [5].

Аналізуючи зазначене розуміння механізму енергетичної безпеки регіонального рівня функціонування, варто підкреслити те, що у важких технологічних кризових станах та під час ведення активних воєнних дій, функціонування регіональних енергетичних генерації та системи передачі енергії не можуть повною мірою бути автономними та самостійними безпековими регіональними підсистемами, через постійну необхідність енергетичної міжрегіональної взаємодії в складі об'єднаної енергетичної системи держави, особливо у разі присутності дефіциту чи профіциту енергоресурсів в самій регіональній енергетичній системі. Відтак з метою врегулювання всіх технологічних викликів енергетичних систем варто застосувати саме комплексний механізм публічного управління (національного рівня дії).

Що стосується основ та принципів функціонування механізму публічного управління

у сфері енергетичної безпеки було зроблено доречне твердження, а саме: принципи публічного адміністрування сферою забезпечення енергетичною безпеки держави можна визначити як обумовлені потребами розвитку енергетичної галузі науково обґрунтовані фундаментальні положення стратегічного характеру, які відображають специфіку соціально-економічних та юридичних особливостей механізму публічного адміністрування зазначеною сферою [6].

Відтак, зазначимо, що стратегічний підхід є необхідним та першочерговим у побудові комплексного механізму публічного управління енергетичної безпеки держави. Від цього відповідного аспекту залежить спроможність функціонування управлінського механізму в довготривалій перспективі та прийняття відповідних багаторічних державних енергетичних програм розвитку паливно-енергетичного комплексу держави.

Є необхідність окреслення методологічних підходів визначення механізмів управління у сфері енергетичної безпеки, адже застосування системного підходу до дослідження проблем забезпечення енергетичної безпеки уможливує створення методології: 1) формалізації управлінської діяльності відповідно до циклу її здійснення; 2) визначення стратегічних цілей у сфері забезпечення енергетичної безпеки; 3) визначення механізмів регулювання енергетичної безпеки в умовах ринкової моделі господарювання. Також, в зазначеному дослідженні зазначено, що вибравши межею об'єкта управління забезпечення національних інтересів, очевидно є необхідність формування механізмів координації та взаємодії суб'єктів, відповідальних за менші сфери регулювання, для досягнення цілей більшої системи [7].

Аналізуючи всі зазначені наукові твердження, методології та дослідивши різні підходи і принципи до відповідного вивчення, постає необхідність в окресленні змісту поняття «механізм забезпечення енергетичної безпеки». Відтак, серед наукових тез розуміння відповідного інструментарію забезпечення енергетичної безпеки було обране наступне тлумачення – це сукупність інституціональних організаційних структур і комплексу процедур, форм, методів і важелів розв'язання суперечностей і послаблення чи усунення загроз в енергетичній сфері. Основними передумовами формування механізму забезпечення енергетичної безпеки є визначення енергетичної стратегії та тактичних заходів її реалізації в державних програмах, обґрунтування системи найважливіших показників за спорід-

неними ознаками, відстеження зовнішніх та внутрішніх загроз в енергетичній сфері [8].

Можливо зазначити, що відповідне бачення поняття «механізму забезпечення енергетичної безпеки» потребує часового удосконалення до рівня відповідності сучасних викликів та ситуаційних реалій.

Також, доречно додати до зазначеного поняттєвого розуміння принципи динамічності та адаптивності реагування механізму енергетичної безпеки, що стосується інституціональної складової. Адже з врахуванням та розумінням історичного формування паливно-енергетичного комплексу України, як централізованої організаційної форми управління вертикального типу, функціонування національної енергетичної системи в умовах дії стану воєнного часу потребує залучення механізму комплексного публічного управління в частині диверсифікації ризиків знищення енергетичної генерації та мінімізації впливу наслідків актів енергетичного тероризму на паливно-енергетичні виробничі процеси через інструмент впровадження процесу енергетичної децентралізації.

Отже, реалізація та впровадження механізму забезпечення енергетичної безпеки в енергетичні процеси управління потребує саме комплексного типу застосування через власне необхідність поєднання різних форм та типів організації, управління об'єднаної енергетичної системи України в умовах дії воєнного часу та післявоєнний період системно-енергетичної відбудови.

Таким чином, надамо поняттєве розуміння «комплексний механізм публічного управління національної енергетичної безпеки» – це симбіозний тип управління інституцій енергетичної системи держави, який об'єднує горизонтальні та вертикальні форми енергетичного менеджменту держави, що реалізують управлінські повноваження в різних технологічних умовах функціонування (в тому числі воєнного та мирного часу), впроваджується та функціонує через об'єднаний кризовий інституціональний орган управління як суб'єкт втілення в енерготехнологічні процеси адаптивно-динамічні інструментарії реагування на ускладнення вироблення енергетичної генерації, енергетичні кризи та інші енерготехнологічні ситуації, з метою забезпечення сталого функціонування паливно-енергетичного комплексу держави (енергетично-децентралізованого типу).

Після проведення теоретичного дослідження зазначеної наукової проблематики є необхідність в представленні одного з можливих варіантів практично-прикладного комп-

лексного механізму публічного управління енергетичної безпеки України в умовах енергетичної кризи 2022-2024 років.

Почнемо з основних складових елементів (напрямів) комплексного механізму публічного управління енергетичної безпеки України воєнного часу, які можливо представити таким чином (зображено на рисунку 1): військово-безпекове, економіко-фінансове, екстрено-кризове, кібернетично-цифровий захист, міжнародно-дипломатичне, організаційно-управлінське, публічно-адміністративне, технологічне та інші.

З огляду на окреслене вище, а також розуміючи, що кожен елемент та складова комплексного механізму публічного управління у сфері забезпечення енергетичної безпеки відіграє свою роль та функціонує як єдина система, необхідно зазначити, що деякі складові, відповідно до стану та умов роботи енергетичної системи країни, можуть займати домінуючу позицію і змінювати свою черговість залежно від зміни режиму функціонування енергетичного комплексу.

Додатково, саме механізми публічного управління паливно-енергетичного комплексу можуть забезпечувати своєчасне реагування та всебічний контроль за станом енергетичної безпеки країни з метою реалізації державної політики національної безпеки на всіх рівнях та сферах її архітектури.

Відтак, після окреслення основних елементів безпекового механізму енергетичної безпеки стає можливим спрямувати поле зору дослідження на розкриття та ілюстрування практично можливої варіації комплексного механізму публічного управління у сфері енергетичної безпеки України воєнного часу (відображено в таблиці 1).

Доречно буде зазначити, що відповідний прикладний механізм забезпечення енергетичної безпеки воєнного часу застосовний і у післявоєнний період мирного часу, особливо при настанні кризових умов функціонування енергетичної системи держави.

Також, зазначимо, що представлені прикладні елементи (напрями) комплексного механізму публічного управління енергетичної

Рис. 1. Складові елементи (вектори) комплексного механізму публічного управління у сфері енергетичної безпеки України в умовах правового режиму воєнного стану

Джерело: власна розробка авторів

Прикладні елементи (вектори) комплексного механізму публічного управління енергетичної безпеки України воєнного часу

Прикладні елементи (напрями)	Опис прикладного елемента (напрям)	Очікувані результати
Технологічна децентралізація комбінованого типу в паливно-енергетичному комплексі держави	Комплекс технічного переоснащення енергетичних об'єктів паливно-енергетичного комплексу держави всіх рівнів функціонування з залученням малої та середньої енергетичної генерації всіх типів та видів енергетичного виробництва (відповідний комплекс технологічних дій першочергово необхідний для впровадження на об'єктах енергетики, які зазнали повного руйнування генеруючих потужностей). На регіональному рівні територіальні громади можуть залучати відповідний технологічний механізм задля забезпечення власної енергетичної незалежності, так само зазначене можливе для приватних домогосподарств	Досягнення сталого рівня енергетичної незалежності держави в умовах енергетичної кризи та післявоєнний період
Використання енергетичної генерації автономного типу функціонування	Використання незалежних джерел енергії (автономних) у своїй виробничій та іншій діяльності малим, середнім і великим видами бізнесу та приватними домогосподарствами (одним з видів енергетики, яка дозволяє впровадження автономного-енергетичного принципу виробничого процесу, є відновлювальна)	Зменшення енергетичної залежності від традиційних видів енергетичної генерації.
Консолідовані управлінські рішення щодо ремонтно-будівельних робіт в паливно-енергетичному комплексі держави	Невідкладні та оперативні дії публічних органів влади (на всіх рівнях функціонування) при реагуванні на акти енергетичного тероризму проти цивільної енергетичної інфраструктури в контексті налагодження комплексу швидких ремонтно-будівельних робіт, спрямованих на відновлення повного функціонування енергетичних об'єктів енергосистеми	Забезпечення повноцінного функціонування енергетичних об'єктів паливно-енергетичного комплексу держави в кризових умовах функціонування
Реалізація та впровадження економіко-фінансових інструментів забезпечення енергетичної безпеки держави	Впровадження кредитно-страхових та орендних банківських і фінансових продуктів та програм енергетичної незалежності для всіх видів та типів учасників енергетичної системи, та для приватних домогосподарств через механізми надання державних фінансових гарантій, залучення інвестиційних фондів міжнародної підтримки	Зрощення сталої децентралізованої енергетичної системи держави
Впровадження публічно-адміністративних заходів, спрямованих на розвиток та розширення функціонування маневрового енергетичного виробництва на мікро та регіональному рівні дії	Докладання зусиль публічними органами влади в процедурно-дозвільний механізм (в частині спрощення та звуження адміністративної функції влади до безпекових умов використання) різних видів маневрової енергетичної генерації всіма учасниками енергетичного ринку, в тому числі приватними домогосподарствами	Зміцнення рівня енергетичної незалежності держави в умовах енергетичної кризи та післявоєнний період
Впровадження організаційно-енергетичної децентралізації	Реалізація механізмів публічного управління через інструмент налаштування національної програми, яка включатиме регіональні проекти та мікропроекти енергетичної незалежності територіальних громад держави	Формування децентралізованої енергетичної системи держави
Поглиблення та розширення міжнародної енергетичної співпраці в частині збільшення граничного об'єму імпорту електроенергії	Членство України в організації Європейських енергосистем ENTSO-E надає можливості ініціювання переговорних процесів з членами організації, щодо збільшення з 1,7 млн МВт-год до технічно можливих 2,5 млн МВт-год додаткового об'єму електроенергії для об'єднаної енергетичної системи України	Підвищення рівня енергетичних можливостей об'єднаної енергетичної системи України

Продовження таблиці 1

Прямі міжнародні переговори щодо енергетичної генерації для об'єднаної енергетичної системи України на базі іноземних енергетичних виробничих потужностей	Резервування певного об'єму закупівлі електроенергії для державних потреб публічними органами влади, які формують та реалізують державну політику в паливно-енергетичному комплексі країни, та супровідна допомога іншим державним органам, які відповідальні за представницьку-дипломатичну сферу. Резервування великими та середніми приватними споживачами необхідного об'єму енергії в іноземних енергетичних компаній	Зниження рівня енергетичного дефіциту в об'єднаній енергетичній системі України
Впровадження військово-безпекової умови функціонування стратегічних об'єктів паливно-енергетичного комплексу держави	Забезпечення постійної співпраці органів публічної влади, який формує та реалізує державну політику в енергетиці, з силами військової оборони в питаннях забезпечення динамічно-військового захисту макрогенеруючих об'єктів паливно-енергетичного комплексу на рівні першочергової важливості питання національної оборони держави (з внесенням відповідного інструменту енергетичної безпеки держави в Стратегію воєнної безпеки України)	Забезпечення національної безпеки держави в частині енергетичної безпеки
Розвиток кібернетично-цифрового захисту об'єктів паливно-енергетичного комплексу держави	У новітній час належний рівень управління енергетичною системою держави є неможливий без впровадження кібернетично-цифрових безпекових продуктів для функціонування енерго-критичної інфраструктури з метою захисту від кібернетичних атак цифрових систем енергетичних об'єктів	Забезпечення захисту енергетичної системи держави від кібернетичних атак
Екстрений інструмент публічного управління в кризових умовах забезпечення енергетичної безпеки держави	В умовах надскладного функціонування паливно-енергетичного комплексу країни надаються повні та всебічні повноваження національному штабу енергетичної безпеки держави (за головуванням керівника органу влади який формує та реалізує державну політику в енергетиці) через регіональні представництва публічної влади на місцях з метою стабілізації та ведення в сталий рівень функціонування національної енергетичної системи	Забезпечення необхідного рівня енергетичної безпеки держави

Джерело: власна розробка авторів

безпеки України воєнного часу не є аксіомою і мають природно постійно еволюціонувати до свого покращення та доповнення основних частин механізму відповідного управління.

Резюмуючи можливо стверджувати, що комплексний механізм публічного управління енергетичною безпекою України – це багаторівневий та багатофункціональний процес, який об'єднує енергетичний менеджмент всіх форм юридичного права та видів енергетики зі своїм рівнем обов'язків та повноважень із єдиною надсистемною метою забезпечення нормованого функціонального режиму роботи паливно-енергетичного комплексу країни. Розуміючи динамічність та швидкозмінність умов функціонування енергетики України в умовах енергетичної кризи 2022-2024 років, зазначений механізм публічного управління потребує постійного удосконалення та модифікації, що потребує розроблення тактичних, оперативних та стратегічних програмних доку-

ментів публічними органами влади, які формують та реалізують державну політику в паливно-енергетичному комплексі на рівні країни.

Висновки. Отже, зазначимо, що енергетична криза 2022-2024 років викликана відкритою воєнною агресією росії, має масштабний негативний вплив на паливно-енергетичний комплекс України, який потребує докорінного перегляду механізму системи енергетичної безпеки держави та переформатування її функціонування з режиму мирного часу на умови воєнного часу та, в недалекому майбутньому, післявоєнний період системно-енергетичної відбудови.

Виходячи з вищенаведеного, можна стверджувати, що теоретичні основи дослідження питання комплексного механізму публічного управління у сфері енергетичної безпеки як складової національної стійкості були окреслені, але разом з тим, відповідна наукова тематика має масштабний характер впливу

на різні галузеві особливості вивчення, відтак зазначена теорія механізму управління потребує постійного удосконалення та аналізу рівня реагування на загрози та ситуаційні умови функціонування енергетичної системи держави.

Також, за результатом дослідження було виділено основні складові елементи (вектори) комплексного механізму публічного управління енергетичної безпеки України воєнного часу, які були використані як теоретичне джерело при наданні практично можливої варіації комплексного механізму публічного управління у сфері енергетичної безпеки України воєнного часу.

Що стосується запропонованих практично-прикладних елементів (напрямів) комплексного механізму публічного управління енергетичною безпекою України воєнного часу, вони зможуть бути реалізовані в умовах реального часу в недалекому майбутньому вже на практиці та, після чого, оцінені у своїй ефективності та спроможності до реагування на кризові умови функціонування паливно-енергетичного комплексу.

Необхідно зазначити, що енергетична система України функціонує в надважких умовах за всю свою історію існування, і від спроможності та професійності всіх учасників енергетичного ринку України та органів публічної влади залежить національна енергетична безпека, яка є однією з ключових складових умов збереження національної системи безпеки України в цілому, саме тому, децентралізований тип роботи енергетики має стати ключовим стратегічним пріоритетом державницької політики, як один з найбільш стійких до зовнішніх та внутрішніх загроз.

Перспективи подальших досліджень вбачаються в детальному дослідженні процесів впровадження та реалізації публічного управління комплексним механізмом енергетичної безпеки країни у післявоєнний період системно-енергетичної відбудови паливно-енергетичного комплексу України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Енергетична безпека України: методологія системного аналізу та стратегічного планування: аналіт. доп. [Суходоля О. М., Харазішвілі Ю. М., Бобро Д. Г., Сменковський А. Ю., Рябцев Г. Л., Завгородня С. П.]; за заг. ред. О. М. Суходолі. – Київ: НІСД, 2020. 178 с.
2. Струк Н. Основні складові механізму забезпечення енергетичної безпеки держави. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 10. С. 231–234.
3. Муза О. Організаційно-правові засади забезпечення енергетичної безпеки України в умовах воєнного стану. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, 2023. № 1. С. 60–66.
4. Мазур І. Концептуальні засади організаційно-економічного механізму забезпечення енергетичної безпеки економіки України. Інвестиції: практика та досвід, 2014. № 4. С. 67–73.
5. Шевчук Я. Механізм управління системою енергетичної безпеки регіонів. Агросвіт, 2016. № 23. С. 65–71.
6. Вітко А. Принципи публічного адміністрування у сфері забезпечення енергетичної безпеки держави. Науковий вісник публічного та приватного права, 2016. Випуск 2, ч. 2. С. 114–121.
7. Суходоля О. Проблеми визначення сфери регулювання енергетичної безпеки. Стратегічні пріоритети, 2019. № 1. С. 5–17.
8. Мазур І. Дефініція поняття «Енергетична безпека»: денотативний підхід. Науково-інформаційний вісник, 2013. № 8. С. 302–314.